

Nr 330.

Godkänd av första kammaren den 17 juni 1921.

Godkänd av andra kammaren den 17 juni 1921.

*Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts
proposition angående vissa anslag till främjande av
bostadsproduktionen m. m.*

(Statsutskottets utlåtande nr 200.)

Till Konungen.

I den till riksdagen den 7 januari 1921 avlåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov (nr 1) har Eders Kungl. Maj:t under femte huvudtiteln (punkterna 120 och 121) föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition rörande statsåtgärder till främjande av bostadsproduktionen, som kunde varda riksdagen förelagd, å extra stat för år 1922 beräkna dels till statsbidrag till främjande av bostadsproduktionen ett reservationsanslag av 5,500,000 kronor att direkt utgå av byggnadsskattemedel, dels ock till utförande genom ingenjörsvetenskapsakademien av tekniskt-vetenskapliga undersökningar på byggnadsområdet ett förslagsanslag, högst, 100,000 kronor.

Vidare har Eders Kungl. Maj:t i den sagda dag avlåtna propositionen med förslag till tilläggsstat för år 1921 under samma huvudtitel (punkterna 35 och 36) föreslagit riksdagen att i avbidan på den sålunda ifrågasatta propositionen angående åtgärder till främjande av bostadsproduktionen å tilläggsstat för år 1921 beräkna dels till utförande genom ingenjörssakademien av tekniskt-vetenskapliga undersökningar på byggnadsområdet ett förslagsanslag, högst, 25,000 kronor, dels ock till anordnande av pristävlingar om standardiserade hustyper och byggnads-

detaljer ävensom till andra åtgärder, ägnade att främja de tekniska betingelserna för bostadsproduktionen, ett reservationsanslag av 25,000 kronor.

Sedermera har Eders Kungl. Maj:t i en till riksdagen avlåten, den 29 april 1921 dagtecknad proposition, nr 357, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för samma dag, föreslagit riksdagen

1:o) att till återbetalning av det å 1920 års tilläggsstat anvisade reservationsanslag å 4,000,000 kronor till understöd åt kommuner med flera för uppförande av vissa bostadsbyggnader å riksstaten för år 1922 bland utgifter för kapitalökning under rubrik »återbetalning av tillfälliga lånemedel» anvisa ett förslagsanslag, högst, 4,000,000 kronor att direkt utgå av byggnadsskattemedel;

2:o) att till statsbidrag, i huvudsaklig överensstämmelse med i statsrådsprotokollet angivna grunder, åt kommuner med flera för uppförande av vissa bostadsbyggnader å extra stat för år 1922, anvisa ett reservationsanslag å 1,500,000 kronor att direkt utgå av byggnadsskattemedel;

3:o) att till åtgärder, ägnade att främja standardisering av hus-typer och byggnadsdetaljer m. m., å tilläggsstat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag å 25,000 kronor;

4:o) att medgiva Eders Kungl. Maj:t rätt att i lämplig utsträckning disponera medel ur ett av riksdagen å tilläggsstat för år 1920 anvisat reservationsanslag å 75,000 kronor till resestipendier åt arkitekter med flera för studier i utlandet av bostadsfrågan jämväl för sådana ändamål, som i föregående punkt avses; samt

5:o) att till utförande genom ingenjörsvetenskapsakademien av tekniskt-vetenskapliga undersökningar på byggnadsområdet anvisa dels å extra stat för år 1922 ett förslagsanslag, högst, 100,000 kronor, dels ock å tilläggsstat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 25,000 kronor.

Frågan om främjande av bostadsproduktionen genom statssubvention var under år 1920 föremål för Eders Kungl. Maj:ts och riksdagens särskilda uppmärksamhet och föranledde åtskilliga delvis vittgående beslut. Med anledning av Eders Kungl. Maj:ts proposition nr 314, beslutade riksdagen sålunda, bland annat;

att en särskild fond, benämnd *statens bostadslånefond*, skulle inrättas, från vilken fond, som skulle förvaltas av statskontoret, lån efter vissa angivna grunder finge av Eders Kungl. Maj:t beviljas kommuner med flera till visst bostadsbyggande, samt att för bildande av denna fond finge såsom lån från statsverkets fond av rusdrycksmedel disponeras för

år 1920 ett belopp av 15,000,000 kronor och för år 1921 likaledes ett belopp av 15,000,000 kronor med skyldighet för bostadslånefonden att för de med medel, som sålunda bleve från rusdrycksmedelsfonden utlämnade, gottgöra sistnämnda fond ränta efter 5 procent;

att till *understöd* åt kommuner med flera för uppförande av vissa bostadsbyggnader anvisa och till Eders Kungl. Maj:ts förfogande ställa dels för år 1921 å extra stat under femte huvudtiteln ett reservationsanslag av 6,500,000 kronor, att direkt utgå av byggnadsskattemedel, dels ock å tilläggsstat för år 1920 under sjätte huvudtiteln ett reservationsanslag av 4,000,000 kronor, att utgå av tillfälliga lånemedel;

att för anordnande av *pristävlingar om standardmaterial* och därav föranledda åtgärder i enlighet med av Eders Kungl. Maj:t närmare meddelade bestämmelser å tilläggsstat för år 1920 under sjätte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag, högst, av 25,000 kronor; samt

att till *resestipendier* åt arkitekter, byggmästare, och arbetare i byggnadsfacket, ävensom åt personer med medicinsk-hygienisk utbildning, för studier i utlandet av bostadsfrågan, å tilläggsstat för år 1920 under sjätte huvudtiteln anvisa och ställa till Eders Kungl. Maj:ts förfogande ett reservationsanslag av 75,000 kronor.

Vidare anmälde riksdagen i skrivelse samma dag (nr 469), att riksdagen, med anledning av Eders Kungl. Maj:ts proposition nr 315 med förslag till förordning om hyresvärdestegringskatt ävensom en i ämnet väckt motion, för sin del antagit särskild förordning om *byggnadsskatt* i syfte att bereda medel till främjande av bostadsproduktionen.

Ytterligare må erinras, att riksdagen i skrivelse den 28 maj 1920 (nr 282) anmälde, att riksdagen, med bifall till Eders Kungl. Maj:ts proposition i ämnet (nr 316), beslutat att till utförande av *teknisktvetenskapliga undersökningar* på byggnadsområdet genom ingenjörsvetenskapsakademien anvisa dels å extra stat under tionde huvudtiteln för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 75,000 kronor, dels ock å tilläggsstat under sjunde huvudtiteln för år 1920 ett förslagsanslag, högst, 50,000 kronor.

Eders Kungl. Maj:ts i den föreliggande proposition, nr 357, framlagda förslag innebär, att staten skulle fortsätta med den understödsverksamhet, vartill medel sålunda sistlidet år anvisats. Till Eders Kungl. Maj:ts förslag härutinnan får riksdagen giva sin anslutning. Å ena sidan har visserligen, på sätt departementschefen påpekat, bostadsfrågan under den senaste tiden kommit i något ändrat läge för städernas och de stadsliknande samhällenas vidkommande, i det att den förefintliga svåra depressionen inom näringslivet kan förväntas medföra minskad efterfrågan

på bostäder. Men å andra sidan synes det riksdagen vara ett verkligt statsintresse att under nu rådande förhållanden, då enskild bostadsproduktion icke synes vara att påräkna, genom åtgärder från det allmännas sida ett större antal bostäder åstadkommes, för att förhållandena på bostadsmarknaden icke skola bliva alltför svårartade.

Vad formen för en fortsatt understödsverksamhet beträffar, har riksdagen ansett sig böra medgiva, att verksamheten, såsom sistlidet års riksdag beslutade, må omfatta beredande av lån ur bostadslånefonden och statsbidrag utan ränte- eller återbetalningsskyldighet i huvudsak enligt samma grunder, som gälla enligt kungörelsen i ämnet den 9 juni 1920. De smärre jämkningar härutinnan, departementschefen föreslagit, hava icke givit riksdagen anledning till erinran.

Eders Kungl. Maj:ts förslag ifråga om återgåldande av den tillfälliga upplåningen för 1920 års bostadsanslag har riksdagen bifallit, och har riksdagen likaledes funnit sig böra anvisa det av Eders Kungl. Maj:t för bostadsproduktionens främjande å 1922 års stat äskade anslagsbeloppet å 1,500,000 kronor.

Vad Eders Kungl. Maj:t föreslagit rörande byggnadsbyråns organisation och uppgifter samt ifråga om tilldelande av statslån för uppdelning av större underbefolkade lägenheter, har riksdagen ansett sig kunna bifalla. Riksdagen har dock varit tveksam, huruvida lån för nu ifrågavarande ändamål kan vara tillrådligt. Säkerligen kommer en dylik låneverksamhet att i praktiken visa sig svår att på ett för låntagaren ändamålsenligt och för långgivaren betryggande sätt tillämpa. Då emellertid alla framkomliga vägar på detta område synas böra beträdas, har riksdagen funnit sig böra bifalla förslaget, att lånefonden må för nu angivna ändamål användas i den av Eders Kungl. Maj:t föreslagna omfattningen.

Mot vad Eders Kungl. Maj:t föreslagit i fråga om anslag för främjande av standardisering av hustyper och byggnadsdetaljer m. m. samt angående resestipendier åt arkitekter m. fl. för studier i utlandet av bostadsfrågan, har utskottet icke haft något att erinra.

Till utförande genom ingenjörsvetenskapsakademien av kemisktvetenskapliga undersökningar på byggnadsområdet har Eders Kungl. Maj:t äskat dels å extra stat för år 1922 ett förslagsanslag, högst 100,000 kronor, dels ock å tilläggsstat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 25,000 kronor. Av vad i denna fråga förekommit, har riksdagen icke känt sig övertygad om nödvändigheten av att anslag beviljas i hela den omfattning Eders Kungl. Maj:t föreslagit. Sålunda finner sig riksdagen böra avslå anslaget å 25,000 kronor å 1921 års tilläggsstat.

Vidare håller riksdagen före, att anslaget till tekniskt-vetenskapliga undersökningar för år 1922 torde kunna begränsas till ursprungligen beräknade 85,000 kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts och då riksdagen icke funnit skäl till erinran mot vad Eders Kungl. Maj:t i övrigt föreslagit, får riksdagen alltså anmäla, att riksdagen i anledning av Eders Kungl. Maj:ts förevarande proposition

1:o) till återbetalning av det å 1920 års tilläggsstat anvisade reservationsanslag å 4,000,000 kronor till understöd åt kommuner med flera för uppförande av vissa bostadsbyggnader å riksstaten för år 1922 bland bland utgifter för kapitalökning under rubrik »återbetalning av tillfälliga lånemedel» anvisat ett förslagsanslag, högst, 4,000,000 kronor att direkt utgå av byggnadsskattemedel;

2:o) till statsbidrag, i huvudsaklig överensstämmelse med i statsrådsprotokollet angivna grunder, åt kommuner med flera för uppförande av vissa bostadsbyggnader å extra stat för år 1922, anvisat ett reservationsanslag å 1,500,000 kronor att direkt utgå av byggnadsskattemedel;

3:o) till åtgärder, ägnade att främja standardisering av hustyper och byggnadsdetaljer m. m., å tilläggsstat för år 1921 anvisat ett reservationsanslag å 25,000 kronor;

4:o) medgivit Eders Kungl. Maj:t rätt att i lämplig utsträckning disponera medel ur ett av riksdagen å tilläggsstat för år 1920 anvisat reservationsanslag å 75,000 kronor till resestipendier å arkitekter med flera för studier i utlandet av bostadsfrågan jämväl för sådana ändamål, som i föregående punkt avses; samt

5:o) till utförande genom ingenjörsvetenskapsakademien av tekniskt-vetenskapliga undersökningar på byggnadsområdet å extra stat för år 1922 anvisat ett förslagsanslag, högst, 85,000 kronor.

Stockholm den 17 juni 1921.

Med undersåtlig vördnad.